

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та
науково-педагогічної роботи,
голова науково-методичної ради

 Дар'я МАЛЬЧИКОВА
«28» березня 2025 р.

Програма атестації здобувачів вищої освіти

I модуль. Теорія корекційного навчання та виховання

II модуль. Основи шкільних дисциплін та спеціальна методика їх викладання

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Спеціалізація 016. 02 Олігофренопедагогіка
Освітня програма Олігофренопедагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Форма навчання денна, заочна

Педагогічного факультету

Голова НМР___ Ірина ЦЮПАК

«_27_» березня 2025 р., пр. № 8

Івано-Франківськ, 2024/2025 р.

Затверджено на засіданні кафедри спеціальної освіти
Протокол № 8 від 18.02.2025.

Завідувачка кафедри

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized cursive letters, positioned above a horizontal line.

Наталія КАБЕЛЬНІКОВА

Пояснювальна записка

Програма атестації з фахових освітніх компонент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта **спеціалізацією 016.02 Олігофренопедагогіка** складена на основі освітньо-професійної програми «Олігофренопедагогіка» і включає в себе освітні компоненти спеціального методичного та корекційного психолого-педагогічного спрямування, а саме: “Корекційна психопедагогіка”, “Теорія спеціальної методики виховної роботи”, “Інклюзивне навчання в системі спеціальної освіти”, “Корекція розвитку мовлення дітей з інтелектуальними порушеннями”, “Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності”, “Дошкільна спеціальна педагогіка”, спеціальні методики викладання шкільних дисциплін (в закладах спеціальної середньої освіти для дітей із порушенням інтелектуального розвитку).

Атестація здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється у формі атестаційного іспиту.

До складання атестації допускаються здобувачі, які виконали усі вимоги навчального плану за всіма етапами освітнього процесу: теоретичного (лекційного), практичного (лабораторні і практичні роботи) та проходження усіх видів практик.

Атестаційний іспит включає такі два модулі:

I модуль. Теорія корекційного навчання та виховання.

II модуль. Основи шкільних дисциплін та спеціальна методика їх викладання.

Мета атестаційного іспиту - перевірка досягнень здобувачами результатів навчання, визначених освітньою програмою Олігофренопедагогіка.

Атестаційний іспит спрямований на підготовку фахівця, який здатний розв'язувати складні задачі і практичні проблеми спеціальної освіти з метою корекції і компенсації порушення розвитку та соціалізації осіб із порушенням інтелектуального розвитку різних вікових груп. Відповіді здобувачів мають бути ґрунтовні, усвідомлені, системні.

Загальні та фахові компетентності, якими мають опанувати здобувачі під час атестації

Інтегральна компетенція	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційнопедагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Компетентності	К Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК-5. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
	СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами, у тому числі з порушеннями інтелектуального розвитку.
	СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
	СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.
	СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

Мають бути досягнуті програмні результати навчання:

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності дефектолога, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності дефектолога сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

Атестаційний іспит передбачає усну відповідь здобувача, що охоплює сутність основних проблем, змісту, методів, форм здійснення корекційно-педагогічної діяльності у спеціальних закладах дошкільної та загальної середньої освіти на посадах асистента вчителя-дефектолога, вихователя дітей з порушенням психофізичного розвитку, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання, асистент вчителя – реабілітолога. Відповіді здобувача на питання мають бути лаконічними, аргументованими, системними, чітко віддзеркалювати міжпредметні зв'язки в змісті запитання, мати практичний вихід на професійну діяльність. Відповіді здобувачів повинні свідчити про:

- осмислення всієї багатозначності педагогічного процесу;
- їх компетентність у важливих питаннях корекційної психопедагогіки, психології осіб із порушенням інтелекту;
- усвідомлення актуальних задач перед сучасною освітою в спеціальних закладах дошкільної та загальної середньої освіти;
- їх готовності до здійснення класичної та інноваційної освітньої діяльності на посадах вчителя-дефектолога, вихователя дітей з порушенням психофізичного розвитку, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти.

ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І МОДУЛЬ

ТЕОРІЯ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Зазначений блок дисциплін обґрунтовує необхідність застосування особливих (корекційних, компенсаторних, реабілітаційних, абілітаційних, інклюзивних) підходів щодо навчання та виховання осіб із порушенням когнітивного розвитку, озброює здобувача необхідним дидактичним та методичним інструментарієм для досягнення цілей спеціальної освіти. Зокрема, корекційна педагогіка обґрунтовує специфіку змісту спеціальної освіти, особливості застосування принципів, методів та організаційних форм навчання й виховання. Розкриває особливості осіб з порушенням інтелекту, визначає психолого-педагогічні умови корекційного впливу на порушений розвиток дитини з метою його поліпшення, максимально можливого виправлення типових недоліків у дошкільному та шкільному віці.

Мета: розкриття перед здобувачами особливої ролі теоретичних знань для успішної професійної підготовки; озброєння системою загальних і фахових компетентностей, як основи подальшої педагогічної майстерності; підготовка фахівця, який здатний розв'язувати складні задачі і практичні проблеми спеціальної освіти, процесу соціалізації осіб із порушенням інтелекту різних вікових груп.

Завдання:

методичні: сприяти міцному усвідомленому засвоєнню здобувачами змісту, організаційних форм і методів навчання й виховання дітей з порушеннями інтелекту в спеціальних закладах дошкільної та загальної середньої освіти з метою їх навчання, виховання, розвитку та успішної соціальної адаптації;

виховні: виховувати у здобувачів соціальну активність, здатність керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості;

розвивальні: розвивати вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в закладах освіти, забезпечувати диференційований підхід до вихованців і школярів, враховувати їхні індивідуальні особливості.

Зміст програми:

КОРЕКЦІЙНА ПСИХОПЕДАГОГІКА

Сучасний розвиток корекційної психопедагогіки в Україні. Олігофренопедагогіка (корекційна психопедагогіка) як наука про вивчення, виховання, навчання та напрями корекції розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Предмет та завдання олігофренопедагогіки (корекційної психопедагогіки). Основні категорії олігофренопедагогіки (корекційної психопедагогіки). Місце олігофренопедагогіки (корекційної психопедагогіки) в системі педагогічних наук. Зв'язок олігофренопедагогіки (корекційної психопедагогіки) з медичними науками, загальними та спеціальними психолого-педагогічними дисциплінами, спеціальними методиками. Етапи розвитку та методи олігофренопедагогіки (корекційної психопедагогіки).

Соціально-педагогічні фактори, що впливають на проблему вивчення та організації допомоги дітям з порушеннями інтелектуального розвитку. Сучасні психолого-педагогічні класифікації інтелектуальних порушень, їхнє значення для диференціації спеціальних закладів. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелектуального розвитку. Склад учнів спеціальної школи та спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах. Диференційована система спеціальних закладів для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку в залежності від ступеня виразності порушення та віку дитини. Принципи комплектування спеціальних закладів та закладів з інклюзивною формою навчання. Заклади, підпорядковані Міністерству праці і соціальної політики України, Міністерству охорони здоров'я. Спеціальні заклади освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку системи Міністерства освіти і науки України. Заклади нового типу. Місце в системі закладів

навчально-реабілітаційних центрів, інклюзивних закладів. Нормативно-правова база та законодавчі акти, що регулюють комплектування і функціонування закладів спеціальної та інклюзивної освіти в Україні.

Спеціальна школа як основний тип закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Завдання спеціальної школи у навчання, послаблення або подолання недоліків психофізичного розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями та їхньої інтеграції в сучасну систему соціальних відносин.

Вимоги до просторової організації інклюзивного середовища. Ресурсне забезпечення потреб інклюзивної освіти: нормативно-правове, програмно-методичне, інформаційне, матеріально-технічне. Поняття універсального дизайну освітнього середовища. Створення безбар'єрного фізичного простору.

Положення про інклюзивно-ресурсний центр. Склад фахівців ІРЦ і їх обов'язки.+ Співпраця ІРЦ із закладами освіти. Принципи психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини. Порядок обстеження дитини. Роль батьків, педагогів у розв'язанні проблеми психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини. Організація, функції та зміст роботи шкільної команди супроводу дитини. Індивідуальна програма розвитку» (ІПР) принципи і етапи її створення. Функції і професійні обов'язки асистента вчителя і асистента учня їх роль у складанні ІПР. Адаптація та модифікація навчального матеріалу. Рівні підтримки та їх зміст в інклюзії.

Єдність законів розвитку дитини з порушенням та типовим розвитком. Роль діяльності та спілкування у розвитку особистості дитини. Взаємозв'язок навчання та розвитку. Єдність навчання, виховання, розвитку, корекції як основна закономірність освітнього процесу в спеціальній школі.

Корекція розвитку дитини з порушеннями інтелектуального розвитку як основне специфічне завдання освітнього процесу спеціальної школи. Сутність корекційно-виховної роботи. Л.С. Виготський про складну структуру та закономірності порушеного розвитку, можливості корекції порушень дітей з особливостями інтелектуального розвитку. Вчення Л.С. Виготського про зони найближчого розвитку та про використання обхідних напрямів у корекційно-виховній роботі.

Корекційна спрямованість навчання в спеціальній школі. Особливості освітнього процесу в спеціальній школі. Навчання як процес інтеграції дитини з особливими освітніми потребами в сучасну систему соціальних відносин. Психологічні основи процесу навчання в спеціальній школі. Структура процесу навчання. Основні вимоги до викладу нового навчального матеріалу, його закріплення та повторення. Напрями активізації пізнавальної діяльності учнів у освітньому процесі.

Основні вимоги до змісту освіти в спеціальній школі (корекційна спрямованість, концентричність розташування матеріалу, реалізація міжпредметних зв'язків, диференціація, науковість, доступність). Характеристика змісту освіти в спеціальній школі, її освітнє та корекційне значення. Характеристика основних документів, у яких відображений зміст освіти, принципи побудови навчального плану та навчальних програм. Шкільні підручники, основні вимоги до них.

Сучасні підходи до організації процесу навчання дітей з інтелектуальними порушеннями помірного і важкого ступенів. Особливості розвитку інтелектуальної сфери дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів. Принципи корекційно-виховної роботи з дітьми з помірними і важкими інтелектуальними порушеннями. Особливості освіти, виховання та соціально-трудової адаптації дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів. Невербальні засоби комунікації як один з напрямків організації контактів дітей з ІП помірного та важкого ступенів з оточуючим середовищем.

Аналіз характерних особливостей розвитку дітей з різними нозологіями. Організація корекційної роботи з різними нозологіями. Методики навчання дітей з різними нозологіями.

Обґрунтування принципів навчання в спеціальній школі. Характеристика принципів спеціальної дидактики (виховний характер навчання, принципи науковості, доступності знань, систематичності та послідовності в навчанні, міцності, наочності знань, свідомості та активності навчання, індивідуальний та диференційований підхід до учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, корекційна спрямованість навчання, керівна роль вчителя у

навчанні). Корекційно-розвивальна та практична спрямованість принципів навчання в спеціальній школі.

Поняття про методи, прийоми та засоби навчання. Сучасні класифікації методів навчання в спеціальній школі: за джерелом знань, дидактичною метою, характером пізнавальної діяльності учнів; методи організації, здійснення та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності. Іноваційні технології навчання у спеціальній та інклюзивній освіті. Критерії вибору методів навчання. Характеристика особливостей реалізації в спеціальній школі методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Раціональне поєднання методів навчання. Елементи програмованого та проблемного навчання в спеціальній школі. Використання комп'ютерних та цифрових технологій при організації дистанційного навчання.

Урок як основна форма організації шкільного навчання. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до уроку. Особливості уроку в спеціальній школі. Типи та структура уроків. Підготовка вчителя до уроку. Зміст та методи аналізу уроку відповідно до його корекційної спрямованості, виховного характеру, педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів, цілісний аналіз. Іноваційна типологія уроків у сучасній школі.

Функції перевірки та оцінки знань, умінь та навичок учнів спеціальної школи. Види перевірки знань, їх особливості. Стимульовальна та корекційна роль оцінки в спеціальній школі. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок. Специфіка контролю знань, умінь та навичок в спеціальній школі, вимоги до його організації. Умови ефективності контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів спеціальної школи.

Корекційно-виховне значення самопідготовки в спеціальній школі і школі-інтернаті, вимоги до її організації, тривалості та проведення. Структура самопідготовки. Форми організації домашньої навчальної роботи учнів. Взаємозв'язок у роботі вчителя та вихователя.

Поняття синдрому професійного вигорання. Симптоми синдрому професійного вигорання. Поняття синдрому емоційного вигорання. Специфіка емоційного вигорання в освітньому середовищі. Діагностика професійного вигорання. Проблема діагностики емоційного вигорання у педагогів. Профілактика професійного вигорання. Психологічний супровід професійної діяльності спеціальних педагогів як засіб збереження психічного здоров'я.

Література:

Основна:

1. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка): навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
2. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
3. Синьов В.М., Бондар В.І. Освітня інтеграція учнів з інтелектуальними порушеннями: навчально-методичний посібник. К.: Вид-во НПУ імені Н.П. Драгоманова, 2015. 398 с.
4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. Частина І. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.
5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. Частина ІІ. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 224 с.
6. Синьов В.М., Матвєєва М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник. К.: Знання, 2008. 359 с.

Додаткова:

1. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. К., 2013. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF#n11>
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку / навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В. К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 88 с.

3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. К., ІСП НАПН України, 2019. 120 с.

ТЕОРІЯ ТА СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Сучасні проблеми виховання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Завдання та зміст виховання у спеціальній школі. Особливості виховного процесу. Принципи виховання і їх спрямованість на засвоєння учнями загальнолюдських духовних цінностей, зв'язок виховання з життям; єдність свідомості і поведінки; виховання засобами праці і колективу.

Основні методи виховання учнів спеціальної школи, особливості їх реалізації. Характеристика методів формування моральної поведінки дитини з порушеннями інтелекту; методів виховання моральної свідомості; методів стимулювання. Корекційна спрямованість методів самовиховання. Диференціація методів виховання та засобів корекційно-виховної роботи в залежності від індивідуальних особливостей розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, соціальних умов виховання.

Параметри та умови виховання дитини з інтелектуальними порушеннями у сім'ї. Завдання і принципи взаємодії спеціальної школи з родиною з метою вдосконалення корекційно-виховної і соціально-адаптаційної роботи. Умови спільної роботи школи і сім'ї і установалення єдності діяльності, забезпечення наступності, погодженості, установалення єдиного режиму, залучення батьків до проведення позакласної й оздоровчої роботи.

Врахування специфічних умов при роботі спеціальних та інклюзивних освітніх закладів із родинами (психофізичні особливості дитини з інтелектуальними порушеннями, своєрідність положення дитини з інтелектуальними порушеннями в родині, специфіка методів виховання і навчання, своєрідність соціально-культурних умов життя родини, територіальна віддаленість родин від спеціальної школи). Ефективність консультування батьків дітей з порушеннями інтелектуального розвитку та надання їм методичної допомоги. Психологічна і соціальна допомога сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами.

Значення колективу у вихованні учнів спеціальної школи. Корекційний вплив колективу на особистість школяра з інтелектуальними порушеннями. Особливості формування дитячого колективу у спеціальній школі. Стадії розвитку колективу. Вивчення класного колективу. Напрями формування колективу школярів з порушеннями інтелектуального розвитку. Індивідуальний та диференційований підхід до учнів залежно від психофізичних особливостей, структури порушення й стадії розвитку колективу. Педагогічне керівництво колективом. Учніське самоуправління в спеціальній школі.

Роль позакласної роботи в корекції порушень психофізичного розвитку дітей, формуванні їхньої особистості. Завдання та особливості позакласної роботи в школах-інтернатах і групах продовженого дня. Форми і зміст навчальної, корекційно-розвивальної, виховної позакласної роботи.

Види планів. Завдання планування у спеціальній школі. Характеристика перспективного плану. Характеристика календарного плану.

Методи взаємозв'язку вчителя й вихователя. Раціональна організація самопідготовки учнів (динаміка розумової працездатності, кількість оптимального часу). Фази зміни працездатності зі І.Г.Єременко (впрацьовуваність, оптимальна і найбільш продуктивна навчальна праця, зниження працездатності). Особливості використання цих фаз під час самопідготовки з учнями спеціальної школи.

Працездатність і перевтома дітей різних вікових груп. Етапи виконання домашніх завдань: підготовча частина (спеціальна підготовка до нервово-психічних напружень);самостійна робота (інструктування про майбутню роботу, керування самостійною роботою, формування культури розумової праці, стимулююча допомога, формування особистісних якостей учнів);підведення підсумків (аналіз і оцінка самостійної роботи школярів і групи в цілому, об'єктивність, коректність, врахування потенційних можливостей дітей при оцінці їхньої діяльності). Форми

організації самопідготовки (індивідуальна, фронтально-індивідуальна, фронтальна, фронтально-самостійна, самостійна).

Література:

Основна

1. Вержиховська О.М., Рудзевич І. Л. Теорія і методика виховання дітей в спеціальній школі: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2016. 237 с.
2. Вержиховська О.М., Рудзевич І. Л. Теорія і методика виховання дітей в спеціальній школі: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2016. 237 с.
3. Висоцька А.М., Івашина І.І. Основні напрямки виховної роботи з формування спеціальної поведінки учнів спеціальних шкіл-інтернатів: методичний посібник. Черкаси: ЧОПОПП, 2003. 31 с.
4. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка): навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
5. Пантюк Т. Основи корекційної педагогіки : курс лекцій : [навч. посіб. для студ. ВНЗ]; ДДПУ ім. І. Франка. [2-ге вид., допов. і перероб.]. Дрогобич : [ВВ ДДПУ ім. І. Франка], 2009. 324 с.

Додаткова

1. Андрощук І. В., Андрощук І. П. Методика виховної роботи: навч. посібник / Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2014. 310 с.
2. Дивнич Л. Соціалізація дитини з особливими потребами : соціальнопедагогічна діяльність як спосіб супроводження процесу соціалізації // Соціальний педагог. 2018. №12. С. 7–10.
3. Дмитрієва І.В., Одинченко Л.К. Розвиток самостійності учнів спеціальної школи як фактору їхньої соціалізації // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Випуск 30: збірник наукових праць. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. С. 54-59.
4. Заміщак М. Психологічні проблеми сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами // Вісник соціально-гуманітарного факультету : зб. наук. праць / [за ред. Л. І. Смерчак, А. В. Федорович]. Дрогобич, 2016. Вип. 4. С. 83-88.
5. Маланчій В. Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами // Початкова школа. 2014. № 4. С. 62–63.
6. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [2-ге вид., випр.]. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 320 с.

ДОШКІЛЬНА СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Зміст поняття “раннє втручання”. Сучасні концепції і теорії раннього втручання, розвитку і корекції осіб із особливими освітніми потребами, у тому числі з порушеннями інтелектуального розвитку. Методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

Сучасний стан організації інклюзивної практики в дошкільних закладах освіти. Нормативно-правове регулювання інклюзивної освіти. Принципи дошкільного інклюзивного навчання. Умови реалізації інклюзивної практики в дошкільних закладах освіти: структурні підрозділи інклюзивних закладів дошкільної освіти; інклюзивні групи в дошкільних закладах освіти; зміст роботи та особливості побудови інклюзивного процесу в інклюзивних групах дошкільних закладах освіти. Учасники навчально-виховного процесу в інклюзивних групах. Побудова інклюзивного процесу в групі дошкільного закладу освіти з урахуванням можливостей кожної дитини: складання індивідуального плану роботи; робота з батьками.

Становлення та розвиток системи виховання та навчання дошкільнят з порушенням інтелекту. Теоретичні основи виховання та навчання дошкільників з порушенням інтелектом. Предмет, завдання, принципи та методи виховання дошкільників з порушенням інтелекту. Психолого-педагогічна характеристика дітей раннього віку та дошкільників з порушенням інтелекту. Організація корекційно-виховної роботи в спеціальних та загальноосвітніх закладах дошкільної освіти.

Особливості розвитку дітей з синдромом Дауна в ранньому віці. Структура дефекту при синдромі Дауна. Особливості процесу виховання дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Особливості розвитку мовлення, пізнавальної діяльності, самостійності та практичних компетенцій. Особливості розвитку сенсорної та моторної сфери.

Аутологія: предмет, завдання, принципи, методи, актуальні проблеми, зв'язок з іншими галузями науки. Нейропсихологічні основи аутології (структурна функціональна організація мозку). Причини, мозкові механізми і класифікації РАС: генетичні зміни, соціальні умови, порушення нейропсихологічних систем як фундаментальні причини аутичного розладу. Особливості аутологічної діагностики та корекції стану соціально-емоційного розвитку дітей з РАС. Розвиток соціальної та емоційної взаємодії. Розвиток здатності до соціальної поведінки дитини з РАС. Напрями і методики корекції розвитку дітей з РАС: нейропсихологічний підхід. Організація розвивального освітнього середовища для дітей раннього віку з аутизмом. Етапи родинного супроводу дітей раннього віку з аутизмом.

Клініка дитячого церебрального паралічу. Особливості розвитку дітей з ДЦП. Порушення рухових та сенсорних функцій дошкільників з ДЦП. Порушення зорово-моторної координації. Порушення просторового аналізу та синтезу. Порушення предметно практичної діяльності. Особливості формування особистості. Психологічний інфантилізм при ДЦП. Особливості ігрової діяльності дошкільників з ДЦП. Формування соціально-побутових навичок дошкільників з ДЦП. Особливості інклюзивно-освітнього простору для дітей раннього віку з ДЦП. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з ДЦП. Педагогічна реабілітація дошкільників з ДЦП в умовах інклюзивного навчання. Особливості підготовки до шкільного навчання дошкільників з ДЦП.

Предмет, завдання та методи дошкільної сурдопедагогіки. Сучасні підходи до навчання та виховання дітей з порушенням слуху. Вплив зниження слуху на психічний розвиток дітей. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку та дошкільників з різними порушеннями слуху. Особливості організації навчання та виховання дошкільників з порушенням слуху в загальноосвітніх дошкільних навчальних закладах освіти. Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує малюка з порушенням слуху. Особливості підготовки до шкільного навчання дошкільників з порушенням слуху.

Предмет, завдання та методи дошкільної тифлопедагогіки. Сучасні підходи до навчання та виховання дітей з порушенням зору. Особливості психічного розвитку дошкільників з порушенням зору. Роль зорового сприйняття у формуванні психіки дитини дошкільного віку. Розвиток особистості дошкільників з порушенням зору. Особливості та принципи виховного процесу дошкільників з порушенням зору. Зміст дошкільного навчання дошкільників з порушенням зору. Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує малюка з порушенням зору. Особливості підготовки до шкільного навчання дошкільників з порушенням зору.

Література:

Основна

1. Блеч Г.О. Комплекс програмно-методичного забезпечення «Зміст корекційно-спрямованого навчання і виховання розумово відсталих дітей у спеціальних дошкільних закладах» (програма ознайомлення з навколишнім, методичні рекомендації, дидактичні матеріали) К.: 2012. 96 с.
2. Вавіна Л. С., Гудим І. М., Кондратенко С.В., Довгопола К. С., Нафікова Л. А. Особливості розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями зору Частина І. Науково-методичний посібник. К.: Педагогічна думка, 2012 .
3. Волосюк А.А. Організація інклюзивного навчання у дошкільних навчальних закладах: тематичний збірник праць. Рівне : РОППО, 2014. 15 с.

4. Засенко В.В., Прохоренко Л.І Навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку в умовах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. 2020. 435 с.
5. Коваль Л.В., Компанець Н.М., Квітка Н.О., Лапін А.В., Луценко І.В. Навчально-методичний комплект. Навчально-методичний посібник «Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі» К.: 2017. 362 с.
6. Кудикіна Н.В. Теорія ігрової діяльності: моногр./ Н.В. Кудикіна. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 236 с.
7. Кучерявий О. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
8. Кушніренко Т. Ф., Луценко І. В., Обухівська А. Г., Найда Ю. М., Буров С. Ю. Інклюзивне навчання дітей з синдромом Дауна: poradnik для батьків і спеціалістів. Інформаційний буклет. К.: ТОВ «ГАНЕША Компані», 2013. 44 с.
9. Литовченко С. В. Дитина з порушенням слуху Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 56 с. - (Інклюзивне навчання).
10. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С.П.Миронова, О.В.Гаврилов, М.П.Матвєєва; [За заг. ред. С.П.Миронової]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
11. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія. К.: Видавництво “Фенікс”, 2010. 320 с.
12. Тарасун В. Аутологія: теорія і практика. Підручник. В Тарасун. К.: «Вадекс», 2018. 590 с.
13. Чеботарьова О.В. Дитина з синдромом Дауна. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 48 с.
14. Чурай А.Л., Ведернікова Н.В., Кваріані І.А., Кириченко О.І., Козлова С.С., Козьміна І.А., Коростеліна К.В., Котенко А.Б., Кулявець Ж.В., Лукашевич Н.В., Нечитайло Н.Є., Полещук С.В., Савицька Л.Г. Психолого-педагогічна діагностика дошкільників з порушеннями інтелекту: методичний посібник. Херсон, 2009.

Додаткова

1. Гудим І. М. Педагогічні технології раннього втручання для дітей з глибокими порушеннями зору. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2015. - Вип. 10. С. 49-56.
2. Данілавичюте Е. А. Підготовка дітей з ДЦП до опанування навичок письма *Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку* / за ред. Вавіної Л. С. К.: «Атопол», 2010. С. 110–140.
3. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина друга. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 197 с.
4. Колупасової А.А Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання: зб. наук. праць: вип. 3. К.: Педагогічна думка, 2012. 180 с.
5. Кульбіда С.В. Навчання дітей із порушеннями слуху : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 216 с.
6. Кукуруза Г. В. Психологічна модель раннього втручання: допомога сім'ям, що виховують дітей раннього віку з порушеннями розвитку: монографія. Х.: Точка, 2013. 244.
7. Роменська Т. Г. Формування навичок самообслуговування в дітей-інвалідів дошкільного віку (роздягання й одягання). Методичний посібник для фахівців-реабілітологів та батьків дітей з інвалідністю. Миколаїв, 2009. 63 с.
8. Синьова Є. П., Федоренко С. В. Тифлопедагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 325с.

МЕТОДИКА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Визначення пізнавальної діяльності та її значення. Порушення уваги та концентрації: симптоми та прояви; фактори, що впливають на розвиток цих порушень; підходи до корекції. Порушення пам'яті: типи порушень пам'яті; чинники, що сприяють розвитку порушень пам'яті.

Порушення мовлення та комунікації. Основні види порушень мовлення. Фактори ризику та причини виникнення. Опис порушень когнітивних функцій. Фактори, що впливають на розвиток цих порушень.

Методи діагностики порушень пізнавальної діяльності. Оцінка уваги та концентрації. Використання тестів та шкал оцінки. Спостереження за поведінкою дитини. Аналіз результатів навчальних завдань. Тестування пам'яті. Психологічні тести та тестувальні задачі. Аналіз запам'ятовування матеріалу. Оцінка здатності до репродукції інформації. Оцінка мовлення та комунікації. Аудіювання та аналіз мовлення. Тестування на рівень розвитку мовленнєвих навичок. Вивчення комунікативних вмінь. Оцінка когнітивних функцій. Використання психологічних тестів для оцінки когнітивних функцій. Застосування завдань та тестів на розвиток абстрактного мислення. Спостереження за здатністю до розв'язання проблемних завдань. Практичні аспекти діагностики порушень пізнавальної діяльності. Проведення тестувань та анкетування дітей. Спостереження за поведінкою та навчальними досягненнями. Робота з батьками та іншими педагогічними працівниками для отримання повної картини розвитку дитини

Значення раннього віку та корекційної допомоги для розвитку дитини з психофізичними порушеннями. Особливості розвитку дитини з порушеннями інтелекту у віці немовляти та ранньому віці. Принципи ранньої корекційної роботи. Психолого-педагогічне вивчення дітей раннього віку. Організаційні, змістові та методичні аспекти ранньої корекційно-розвиткової допомоги.

Напрями реалізації корекційно-розвиткового компоненту інклюзивного навчання. Реалізація корекційних цілей у процесі навчання і виховання дітей в інклюзивному закладі. Проведення корекційно-розвиткових занять спеціалістами. Включення спеціальних засобів корекції у навчально-виховний процес та режим дня. Виконання батьками вимог і рекомендацій фахівців щодо корекційного впливу на дитину. Особливості корекційних занять з дітьми із ЗПР в інклюзивних закладах.

Значущість різних технологій для корекції розвитку дітей з порушеннями інтелекту. Особливості реалізації педагогічних технологій у роботі з дітьми з порушеннями інтелекту. Корекційні можливості прикладних комп'ютерних програм у навчанні та вихованні дітей з порушеннями інтелекту. Використання у корекційній роботі нетрадиційних методів лікувальної педагогіки і психотерапевтичних технологій.

Література:

1. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка): навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
2. Миронова С.П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. 260 с.
3. Миронова С.П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський державний університет: редакційно-видавничий відділ, 2008. 204 с.
4. Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс] // Режим доступу : // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10>.
5. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку [Електронний ресурс] // Режим доступу : // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93>.
6. Синьов В.М. Інтелектуальні порушення як педагогічна проблема. Навчальний посібник К.: ДІА, 2007. 120 с.
7. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. Частина I. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.
8. Синьов В.М., М.П.Матвєєва, О.П.Хохліна.Психологія розумово відсталої дитини: Підручник К.: Знання, 2008. 359 с.

КОРЕКЦІЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Взаємозв'язок розумового та мовленнєвого розвитку дитини. Види порушень мовлення у дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Особливості розвитку різних сторін мовлення у дітей із порушеннями інтелектуального розвитку: фонематичної, фонетичної, лексичної, граматичної. Специфіка формування писемного мовлення у дітей з порушеним інтелектуальним розвитком. Специфіка логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелектуального розвитку.

Методика корекції фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей з порушеним інтелектуальним розвитком. Форми та етапи логопедичної роботи. Напрями корекції їх зміст (розвиток фонематичного сприйняття, артикуляційної, дрібної моторики, розвиток просодичної сторони мовлення, мовленнєвого дихання, голосу, методи постановки звуків). Особливості корекції порушень вимови різних груп звуків.

Характеристика основних напрямів корекції лексичної сторони мовлення у дітей з порушеним інтелектуальним розвитком: збагачення словникового запасу, уточнення значення слова, розширення семантики слова.

Характеристика основних напрямів корекції граматичної сторони мовлення у дітей з порушеним інтелектуальним розвитком: формування глибинної та поверхневої структури речення; 2) розвиток навичок словозміни та словотворення; 3) розвиток зв'язного мовлення.

Основні принципи корекції порушень писемного мовлення в учнів закладів спеціальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Розвиток мовного аналізу і синтезу. Розвиток фонематичного аналізу і синтезу. Формування фонематичного сприйняття. Усунення семантичної дислексії. Корекція оптичної дислексії і дисграфії. Корекція аграматичної дислексії та дисграфії.

Література:

1. Боряк О. В. Система діагностики, формування та корекції мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2018. Вип. 11. С. 35-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2018_11_6

2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі. Кам.-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с

3. Логопедія: Підручник /за ред. М.К.Шеремет. К.: Вид. Дім «Слово», 2019. 783с.

Додаткова:

1. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Київ: Літера ЛТД, 2019. 144 с.

2. Бондар В. І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: навч. пос. К.: Наш час, 2005. 176 с.

3. Боряк О. В. Теорія і практика формування мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.03 - корекційна педагогіка; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; наук. консультант М. К. Шеремет. Київ, 2019. 548 с. URL: https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/7866/1/Boryak%20O.V._diss..pdf

4. Миронова С.П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. 260 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3007/Myronova-S.P.-Metodyka-korektsiinoi-roboty-pry-porushenniakh-piznavalnoi-diialnosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка НОВА, 2007. 304 с.

6. Науково-теоретичні засади розвитку, корекції та реабілітації дітей з психофізичними вадами : монографія / за ред. Томіч Л.М. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2010. 370 с.

7. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема : [навчальний посібник]. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 118 с.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Організація інклюзивної та спеціальної освіти в Україні. Інклюзивне навчання: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивного навчання. Етика та філософія інклюзії. Концепція Нової української школи про навчання дітей з інклюзією.

Мультидисциплінарний підхід у інклюзивному освітньому середовищі. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні.

Порушення розвитку дитини. Категорії дітей з ООП. Соціалізація дитини з ООП. Роль сім'ї у соціалізації дитини з ООП. Психолого-педагогічні умови соціалізації дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами, як успішна складова соціалізації дитини з ООП.

Професійні компетентності педагога інклюзивного класу. Асистент учителя, його функції. Особливості діяльності команди психолого-педагогічного супроводу в інклюзивному освітньому просторі

Технологія навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Навчально-методичне забезпечення інклюзивної та спеціальної освіти. Рівні підтримки дітей з особливими освітніми потребами.

Література:

Основна

1. Бондар В.І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: навч. посіб. К. : Наш час, 2015 176с.

2. Вознюк О.М. Особливості професійної діяльності спеціалістів психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі: методичні рекомендації. Житомир: КЗ «ЖОШПО» ЖОР, 2019. 68 с.

3. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2012. 302 с.

4. Дрозд Л.В., Пшенична Н.С., Ляска О.П. Інклюзивна освіта: Реалії сьогодення та перспективи розвитку. Науковий журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2022. № 2(7). С. 853-864. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-853-863](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-853-863)

5. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-194>. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ООП: навчально-методичний посібник. м. Рівне, 2016. 141 с.

6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. К. : 2007 128 с.

7. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К. : Саміт-Книга, 2009 271 с

II МОДУЛЬ

ОСНОВИ ШКІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Спеціальні методики викладання шкільних дисциплін (за навчальним планом спеціальної школи для дітей із порушенням інтелектуального розвитку) забезпечують методичну підготовку фахівця до викладання дисциплін у початкових та старших класах спеціальної школи.

Мета: забезпечення фахової підготовки майбутніх дефектологів до викладання навчальних дисциплін, визначених навчальним планом спеціальної школи для дітей з порушенням інтелектуального розвитку; проведення позакласної (зокрема, гурткової) роботи, корекційно-розвивальних індивідуальних занять згідно призначення ІРЦ (фахівця інклюзивно-ресурсного центра); вирішення складних задач і практичних проблем спеціальної освіти з метою корекції і компенсації порушень інтелектуального розвитку осіб різних вікових груп; сприяння формуванню у здобувачів світоглядних позицій щодо власної відповідальності за самовдосконалення; здатності до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Завдання:

методичні: розкрити теоретичні засади методики викладання української мови, математики, географії, історії, соціально-побутового орієнтування, трудового навчання, природознавства;

виховні: виховання у здобувачів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості;

розвивальні: озброєння здобувачів варіативними технологіями навчання дітей з порушенням інтелекту; формування в майбутніх фахівців відповідних знань, умінь і навичок викладання дисциплін; формування вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючи і виховні аспекти педагогічного процесу в спеціальних закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Зміст програм:

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Мета і завдання пропедевтичного періоду вивчення математики для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Діагностика готовності школярів до навчальних занять з математики. Зміст підготовчого періоду навчання математики учнів з порушеннями інтелекту.

Мета, завдання і зміст курсу математики у школі для дітей із з порушеннями інтелектуального розвитку. Загальноосвітні, корекційно-розвивальні, виховні та практичні завдання навчання математики. Принципи побудови навчальної програми з математики. Концентричний принцип розміщення навчального матеріалу з математики.

Причини труднощів засвоєння математичних знань у дітей з з порушеннями інтелектуального розвитку. Методи їх подолання. Труднощі при вивченні нумерації чисел у межах 10.

Розкрийте особливості формування просторового орієнтування у пропедевтичний період для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Прийоми порівняння предметів, порівняння за розміром, формою. Збагачення словника учнів новою термінологією.

Нумерація чисел у межах 1-го десятка. Особливості вивчення першого десятка дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку. Причини виділення першого десятка в окремий концентр. Знайомство з числом, кількістю і цифрою. Визначення місця числа є числовому ряді. Основні етапи роботи над вивченням нумерації чисел в межах 10.

Охарактеризуйте особливості геометричної пропедевтики для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Завдання і зміст вивчення елементів геометрії. Методи і прийоми вивчення геометричного матеріалу, планування геометричного матеріалу. Організація вивчення геометричного матеріалу у молодших класах. Вимірювання відрізків.

Методика навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку розв'язування простих сюжетних задач. Психолого-педагогічне обґрунтування ролі задач у системі математичної підготовки здобувачів. Функції сюжетних задач. Поняття сюжетної задачі, її структура. Класифікація простих задач.

Розкрийте методику формування в молодших школярів з порушеннями інтелектуального розвитку умінь розв'язувати складені задачі. Поняття складеної задачі, етап ознайомлення із складеною задачею. Класифікація складених задач.

Ознайомлення з табличним і позатабличним діленням і множенням. Особливості складання і засвоєння таблиць множення і ділення дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку.

Формування початкових уявлень про дробі учнями з порушеннями інтелектуального розвитку за етапами. Завдання вивчення звичайних та десяткових дробів. Утворення та перетворення звичайних та десяткових дробів. Послідовність вивчення десяткових дробів. Ознайомлення здобувачів з частинами.

Література:

Основна:

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «спеціальні методики : методика навчання математики» / уклад. В. В. Тарасова ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : «Смугаста типографія», 2018. 206с.
2. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі : курс лекцій / уклад. : О. В. Гаврилов, О. М. Ляшенко. Кам'янець-Подільський : ПП Пантюк С.Д., 2004. Ч. 1. 272 с.
3. Коваль Л. В. Скворцова С. О. Методика навчання математики : теорія і практика : підруч. для студ. за спец. 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». 2-ге вид., допов. і перероб. Харків: ЧП «Принт-Лідер», 2011. 414 с.
4. Тарасун В.В., Гаврилова Н.С. Особливості навчання математики молодших школярів з порушеннями мовленнєвого розвитку. Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В.С., 2007. 268 с.

Додаткова

1. Тихонова К.С. Труднощі навчання: дислексія, дисграфія, диспраксія, дискалькулія. Харків: Ранок, 2020. 152с.
2. Скворцова С.О. Методика навчання розв'язування сюжетних задач у початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання». Частина І. http://skvor.info/files/books/metodyka_navchannya_rozvyazuvannya_zadach-1.pdf
3. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Закономірності навчання учнів із порушенням інтелекту рідної мови. Методи дослідження результатів мовної діяльності дітей з порушенням інтелекту. Своєрідність розвитку усного мовлення у зв'язку з вивченням предметів і явищ навколишньої дійсності.

Труднощі у сприйманні і розумінні прочитаних творів і граматичного матеріалу. Реалізація загальнодидактичних і корекційних прийомів навчання.

Завдання та зміст навчання школярів української мови. Корекційна спрямованість предмету. Практичне спрямування навчання рідної мови. Етапи навчання української мови в спеціальній школі.

Характеристика сучасних методів навчання грамоти учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Основні напрямки і методи роботи в добукварний період. Прийоми звукового аналізу та синтезу в період навчання грамоти. Формування графічних навичок учнів у букварному періоді.

Прийоми вивчення звуків і букв. Засоби збагачення лексичного запасу учнів. Методика навчання граматики і правопису в спеціальній школі. Значення граматичних знань для оволодіння мовленням. Засоби розвитку мислення та інших когнітивних процесів на уроках рідної мови у спеціальній школі.

Розвиток зв'язного мовлення на різних етапах навчання української мови. Структура уроку письма, читання, української мови в спеціальній школі. Підбір вправ для опрацювання окремих розділів курсу, текстів для переказів. Аналіз творчих робіт учнів.

Робота над художніми творами, діловими паперами і науково-пізнавальними статтями в спеціальній школі. Роль позакласного читання. Планування навчальної роботи з української мови в спеціальній школі.

Застосування принципів і прийомів корекційної роботи на уроках мови в спеціальній школі.

Література:

Основна:

1. Вавіна Л.С. Компенсаторно-розвивальні функції змісту освіти з рідної мови учнів зі складним дефектом: Наук.-метод. посіб. К.: БФ "Візаві", 2001. 58 с.
2. Вавіна Л.С. Методичні основи навчання читання учнів молодших класів допоміжної школи: Метод. м-ли на допомогу вчителю-дефектологу. Львів: ЛОИМІО, 1998. 43 с.
3. Кравець Н. П. Активізація читацької діяльності підлітків з інтелектуальними порушеннями засобами ілюстративного матеріалу підручників літератури. Дніпро: НОК, 2019. Ч. 4.
4. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Спеціальність: Корекційна освіта (логопедія). 1-видання. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 288 с.
5. Ульянова Т. К. Розвиток писемного мовлення учнів допоміжної школи / Галина Станіславівна Піонтківська / Психокорекційна педагогіка. Навчальний посібник: Хрестоматія / За ред. В. М. Синьова. – В 2-х томах. Том 1. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017с.

Додаткова:

1. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. К.: Видавництво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. Ч.1. 238 с.
2. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. К.: Видавництво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. Ч.2. 225 с.
3. Чередніченко Н.В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення. Навчально-методичний посібник (курс лекцій). К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 208 с.

Інтернет-ресурси

1. Департамент загальної середньої та дошкільної освіти МОН України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/department/department-of-secondary-and-primary-education/>
2. Особлива дитина: навчання і виховання. Том 103 № 3 (2021) Режим доступу: http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child

Спеціальна методика навчання образотворчого мистецтва. Завдання, предмет, функції, основні поняття. Зв'язок образотворчого мистецтва зі науками. Поняття інтегрованого курсу "Мистецтво".

Дослідження дитячої творчості. Значення дитячого малюнка у розвитку особистості. Особливості образотворчої діяльності дітей із інтелектуальними порушеннями. Вікові особливості малюнку дітей з інтелектуальними порушеннями. Діагностичні можливості малюнку.

Освітні, корекційно-розвиткові та естетично-виховні можливості занять з образотворчого мистецтва у спеціальній школі.

Урок образотворчого мистецтва як основна форма організації навчального процесу. Організація та проведення занять різних типів. Структура занять з образотворчого мистецтва. Гігієнічні та естетичні вимоги до їх проведення.

Альтернативні види образотворчої діяльності і їх використання у практиці спеціальної школи. Сприймання краси навколишнього світу у різних проявах її існування як засіб розвитку образотворчої діяльності дітей на основі здобутого ними пізнавального і естетичного досвіду.

Література:

1. Агальянова Н. Образотворче мистецтво: стан і проблеми вивчення *Рідна школа*. 2001. №1. С. 53-55.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2004. 352 с.
1. Антонович Є. А., Шпільчак В.А. Малюнок і живопис. Методичні рекомендації К., 1990. 105 с.
2. Вахрамєєва Г.І. «Методика викладання образотворчого мистецтва»: програма навчальної дисципліни Навчально-методичне видання Луцьк: Вид-во Поліграфічний центр «Друк Формат», 2017. 40 с.
3. Кириченко М. А., Кириченко І. М., Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 200 с.
5. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початкових школі: Посібник для вчителів Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256с.

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ІЗ СПЕЦМЕТОДИКОЮ

Предмет і завдання трудового навчання. Міжпредметні зв'язки трудового навчання з іншими науками. Процес трудової підготовки та його складові частини. Перспективний педагогічний досвід організації трудової підготовки учнів.

Особливості процесу трудового навчання. Стимулювання і мотивація трудової діяльності учнів з порушеннями інтелекту. Логічна структура і наступність змісту трудового навчання у молодших класах спеціальної школи. Корекційна спрямованість трудового навчання у спеціальній школі. Дидактичні принципи трудового навчання.

Поняття про методи, прийоми трудового навчання, що використовуються у спеціальній школі. Класифікація методів. Характеристика методів трудового навчання за джерелами інформації (словесні, наочні і практичні). Характеристика методів трудового навчання за характером пізнавальної діяльності і самостійності учнів. Умови вибору методів трудового навчання у спеціальній школі з урахуванням можливостей учнів.

Форми організації трудового навчання у спеціальній школі. Основні ознаки класно-урочної системи навчання. Характеристика урочних і позаурочних форм трудового навчання у спеціальній школі. Використання технологічних карт на уроках трудового навчання.

Урок трудового навчання як провідна форма навчальних занять у спеціальній школі. Типи уроків трудового навчання. Структура різних типів уроку. Підготовка вчителя до занять. Планування роботи. Методичні поради до організації і проведення уроків та дотримання ПТБ.

Позаурочна робота з трудового навчання. Профорієнтація школярів. Особливості організації та методика проведення шкільної екскурсії з трудового навчання.

Література:

1. Бондар В. І. Підготовка учнів допоміжної школи до самостійної трудової діяльності К: Рад. шк., 1988. 128 с.
2. Мерсіянова Г.М. Професійно-трудова підготовка учнів допоміжної школи *Дефектологія*. 2001. № 1. С. 45– 47.
3. Мерсіянова Г.М. Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей: посібник К: Педагогічна думка, 2012. 80 с.
4. Хохліна О. П. Розвиток у учнів допоміжної школи усвідомленості учбово-практичної діяльності на заняттях з трудового навчання *Дефектологія*. 2002. № 2. С.8-11.
5. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку К. Пед. думка, 2000. 288 с.

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Методика навчання географії і природознавства як педагогічна наука і як навчальна дисципліна. Структура методики навчання. Зв'язок методики навчання з іншими науками.

Поняття інтегрованого курсу і його значення для учнів спеціальної школи. Формування природничо-наукової картини світу та стратегії поведінки людини у природі. Завдання шкільної природничої освіти: світоглядні, методологічні, теоретичні, практичні.

Природа як фактор виховання. Формування в процесі навчання школярів з порушеннями інтелекту життєвих компетенцій, наукового світогляду, його зв'язок з пізнанням природи.

Методи навчання у дидактиці та методиці викладання географії та природознавства. Класифікація методів навчання географії та природознавства. Взаємозв'язок різних груп методів у процесі навчання географії та природознавства. Методичні прийоми.

Шкільний курс природознавства як система найважливіших загальноприродничих і спеціальних біологічних понять. Теорія формування і розвитку понять, їх класифікація і умови утворення. Взаємозв'язок між поняттями, уявленнями і мисленням.

Урок природознавства (географії) в спеціальній школі. Формування понять, просторових уявлень, причинно-наслідкових зв'язків, в учнів спеціальних шкіл на уроках природознавства. Урок як основна форма вивчення географічного матеріалу в спеціальній школі. Типи уроків, їх структура. Міжпредметні зв'язки при вивченні географічного матеріалу в спеціальній школі. Робота з текстом географічного змісту. Диференційований та індивідуальний підхід до учнів спеціальної школи на уроках з природознавства та географії.

Методика роботи з географічною картою у спеціальній школі. Робота з контурною картою. Використання різних видів наочності на уроках географії.

Позакласна робота з природознавства та географії. Форми і види позакласної роботи. Індивідуальна, групова і масова робота, її значення, зміст, організація та методика проведення. Фенологічні спостереження, закладання дослідів, виконання літніх завдань.

Екскурсії з географії та природознавства у спеціальній школі, їх місце і значення в системі природничої освіти і формування життєвих компетенцій школярів. Підготовка і організація, методика проведення екскурсій в природу, музеї, сільськогосподарське виробництво, сільськогосподарські виставки, науково-дослідні установи.

Література:

1. Біда О.А. Природознавство та сільськогосподарська праця: Методика викладання: Навч. посібник для студентів пед. ф-тів вищих навчальних закладів. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун»,

2000. 400с. [https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&R21DBN=1&R21DBN=2&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%96%D0%B4%D0%B0%20%D0%9E\\$](https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&R21DBN=1&R21DBN=2&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%96%D0%B4%D0%B0%20%D0%9E$)

2. Загальна методика навчання біології: Навч. Посібник. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.; за ред. І.В. Мороз. К.: Либідь, 2006. 592с. https://knushop.com.ua/image/catalog/oldi202305/pdf/297.pdf?srsId=AfmBOoo18_ZrjKyKZgH8oaYny9Q31qzWOfh8ts2DKBYDCHF9iAMROZvp

3. Лаврикова О.В. Методика викладання природознавства в допоміжній школі. Практикум. Х.: ПП Вишемирський, 2007. 144с. <https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/spetsmetodyka-prirodopoznavstva-ta-heohrafii>

4. Кобернік С. Г. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: навч. метод. посібник за ред. С. Г. Коберніка. К.: Навчальна книга, 2005. 319 с.

5. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. К.: Картографія, 2012. 512 с. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7664>

6. Довгань Г. Д. Інтерактивні технології на уроках географії. Х.: Вид. група „Основа”, 2005. 128 с.

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Методика навчання історії в спеціальній школі, як педагогічна наукова дисципліна. Цілі навчання історії, та умови ефективності навчання. Мета і завдання вивчення дисципліни. Характеристика предмета спеціальної методики викладання історії, роль та місце дисципліни в системі підготовки вчителя-дефектолога.

Особливості історичного матеріалу в спеціальній школі на уроках історії. Формування історичних уявлень, понять на уроці історії в спеціальній школі. Особливості розуміння історичних понять, історичного часу, причинно-наслідкових зв'язків учнями зі стійким порушенням інтелектуальної сфери. Педагогічні шляхи удосконалення формування історичних знань в учнів спеціальної школи.

Особливості організації процесу навчання історії у спеціальній школі. Прийоми, методи та технології основних форм навчання історії. Пропедевтика вивчення історичного матеріалу. Форми і методи вивчення історичного матеріалу. Характеристика словесних, наочних і практичних методів. Види наочності. План розгляду та аналізу історичного предмета, предметної чи сюжетної картини. Використання художніх творів на уроках історії, робота з історичними документами, історичною картою.

Урок історії в спеціальній школі – основна форма навчально-виховної роботи з формування історичних знань. Етапи підготовки вчителя історії до уроку. Зміст підготовки до викладання всього курсу. Календарно-тематичне планування. Розробка конспекту уроку. Основні типи уроків залежно від дидактичної мети. Структура, основні вимоги до уроку історії в спеціальній школі. Аналіз структури уроку. Особливості уроку історії в спеціальній школі. Вимоги до уроку історії в спеціальній школі. Типи уроків історії.

Організація самостійної роботи з історії в навчальному процесі спеціальної школи. Місце дидактичних вправ та ігор під час формування пізнавальної активності учнів на уроках історії. Принципи та форми позакласної роботи з історії в спеціальній школі, її загальні та специфічні завдання, шляхи їх розв'язання. Краєзнавча робота в школі.

План – орієнтир для вивчення історичних подій. Особливості створення плану орієнтиру для вивчення історичних подій в спеціальній школі.

Література:

1. Баханов К.О. Професійний довідник вчителя історії. Х.: Вид. Група «Основа», 2012. 239 с.: табл. (Серія «Професійний довідник»).

2. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту / Укл. Миронова С.П. Методичні рекомендації. Кам'янець- Подільський, 1998. 24 с.
3. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник вчителя. Х.:Вид.група «Основа», 2006. 96 с. (Б-ка журн. «Історія та правознавство», Вип. 8 (32)).
- 4.Методика викладання історії в допоміжній школі: методичні рекомендації/ упорядники Гіренко Н.А., доцент кафедри методики корекційної освіти, Гришин Ю.І., вчитель допоміжної школи № 4, м.Донецьк, Липа В.О., доцент кафедри корекційної педагогіки та спеціальної психології. Слов'янськ: СДПУ, 2010. 157 с.
5. Пометун О., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. К.:«Генеза» 2005.328 с.

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ

Предмет, об'єкт, мета і завдання вивчення курсу. Значення занять з СПО для осіб з інтелектуальними порушеннямию недостатністю в системі корекційної роботи в спеціальній школі. Місце соціально-побутової орієнтації в системі адаптації дітей з інтелектуальними порушеннями. Зв'язок методики соціально-побутової орієнтації з іншими дисциплінами. Особливості формування та засвоєння дітьми з інтелектуальними порушеннями соціально-побутових знань і вмінь.

Принципи, методи та засоби навчання соціально-побутовому орієнтуванню. Особливості сприймання навчального матеріалу з СПО учнями спеціальної школи з інтелектуальними порушеннями.

Форми організації навчально-виховного процесу з СПО в спеціальній школі. Структура уроків з СПО. Характеристика форм організації навчально-виховного процесу з СПО. Типи уроків, структура уроків з СПО.

Позакласна робота з СПО. Практична спрямованість занять з СПО. Основні вимоги до знань та вмінь учнів спеціальної школи. Специфіка проведення екскурсій з СПО. Класифікація, тематика, спрямованість.

Нетрадиційні форми проведення уроків СПО у спеціальній школі. Матеріальне забезпечення уроків СПО. Вимоги до оснащення кабінетів СПО.

Література:

1. Гіренко Н. А. Соціально-побутове орієнтування в допоміжній школі. Методичні рекомендації для студентів дефектологічних факультетів. Слов'янськ, 2011.130 с.
2. Дробот Л.С., Мерсіянова Г.М. Соціально-побутове орієнтування учнів допоміжної школи К.: Освіта, 2012р. 204с. https://naurok.com.ua/zoshit-socialno-pobutove-orientuvannya-5-klas-249678.html?__cf_chl_tk=xqBc5WpYDjcrOa4F7qEl7smODYyBuAigZbpky8s4ir0-1741166228-1.0.1.1-ibSHRKnqedrFk.g8GdiCeQRYRBKCh.r8bYaZ4fIpQiI
3. Дробот Л.С., Видрич Н.І. Соціально-побутове орієнтування для вчителів та учнів допоміжної школи К.: ІСДО, 1995р. 128с.
4. Бурнос В. В. Ігрові методи навчання — передумова інтелектуального та творчого розвитку особистості школярів *Науково-методичний журнал Педагогічна майстерня.* №5(53). 015. С. 11–15.
5. Галецька, Ю. В. Формування соціально-побутових навичок у дітей з помірною та важкою розумовою відсталістю : автореферат... канд. пед. наук, спец.: 13.00.03 – корекційна педагогіка К. : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2015. 18 с.<https://vipsoft.blob.core.windows.net/contest/9f1790fd5772e1e06324a85693db33bc.pdf>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 016 Спеціальна освіта 016.02 Олігофренопедагогіка проводиться у формі атестаційного екзамену (іспиту) в усній формі. Атестаційний екзамен (іспит) передбачає оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти щодо їх відповідності вимогам стандарту підготовки бакалаврів спеціальної освіти з обов'язкових дисциплін професійної підготовки в обсязі чинних силабусів навчальної дисципліни/освітньої компоненти.

Критерії для атестаційного екзамену включають оцінювання кожного екзаменаційного запитання (завдання) та критерії оцінювання відповідей здобувачів на окремі екзаменаційні запитання.

Під час проведення атестаційного екзамену кожний член екзаменаційної комісії оцінює відповідь здобувача з кожного запитання у балах згідно з критеріями оцінювання. Якість відповідей здобувача на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії має враховуватися в оцінюванні запитань екзаменаційного білета.

Оцінка результатів складання атестаційного екзамену здійснюється Екзаменаційною комісією за 100-бальною системою контролю знань, прийнятою в Університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях і протоколах роботи Екзаменаційної комісії (ЕК).

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути призначена інша дата складання іспиту або захисту кваліфікаційної роботи під час роботи Екзаменаційної комісії.

Рішення екзаменаційної комісії з атестації є остаточним та не підлягає процедурі апеляції.

За теоретичну і практичну частину екзамену виставляється одна оцінка за 100 бальною і національною шкалою оцінювання, які переводяться у шкалу ЄКТС.

Шкала оцінювання за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C	Good	Добре
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E	Satisfactory	Задовільно
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст критеріїв оцінювання атестації здобувачів вищої освіти

Відмінно, (A), 90-100. Відповідь здобувача характеризується правильністю та повнотою. Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Здобувач вищої освіти має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки. Демонструє високий рівень сформованості загальних і фахових компетентностей.

Добре, (B), 82-89. Здобувач вищої освіти вільно володіє матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації. Викладення матеріалу є чітким, логічним з наведенням прикладів, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь характеризується повнотою

засвоєння теоретичного матеріалу з незначними огріхами. Допущені огріхи та помилки виправляє самостійно. Знання здобувача вищої освіти є достатніми для повного розкриття питання, вільно користується термінологією.

Добре, (C), 74-81. Здобувач вищої освіти вільно володіє матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації. Викладення матеріалу є чітким, логічним з наведенням прикладів, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Знання здобувача вищої освіти є достатніми для розкриття питання, він вільно користується термінологією. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації. Допущені огріхи та помилки виправляє самостійно.

Задовільно, (D), 64-73. Відповідь характеризується повнотою засвоєння окремих тем теоретичного матеріалу. Здобувач вищої освіти відтворює основний матеріал, не може самостійно пов'язати теоретичні та практичні аспекти навчального матеріалу. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань. Відповідь має численні огріхи, яких здобувач не помічає, та порує логіку викладу.

Задовільно, (E), 60-63. Відповідь характеризується безсистемністю та фрагментарністю знань. Здобувач вищої освіти відтворює основний матеріал, але не може самостійно пов'язати теоретичні та практичні аспекти навчального матеріалу. Відповідь має численні огріхи та порушення логіки.

Незадовільно, (FX), 35-59. Більшість компетентностей, визначених освітньою програмою, не сформовані. Здобувач не засвоїв більшості тем навчальної програми, не вміє викласти зміст більшості питань. Повторне складання екзамену.

Незадовільно, (F), 1-34. Відповідь відсутня. Компетентності, визначені освітньою програмою, не сформовані.

Гарант ОП

(Підпис)

Віра ЛЯШКО
(П.І.Б.)